

dijelu mali oblici (zagonetke, poslovice, zaklinjanja, rugalice i drugo), u drugom lirske, a u trećem pripovijedne pjesme, naime balade i nešto epskih pjesama. Te skupine, očito, nisu uvijek uspostavljane po žanrovskome kriteriju, nego se nastojalo da se mnoštvo usmenih oblika što potpunije prikaže na sažet način. S druge strane, pjesme su unutar tih velikih skupina klasificirane uglavnom onako kako je to u proučavanju usmenoga stvaralaštva uobičajeno, ali će i tu katkada prevladati namjenska logika, pa će se uspostaviti pokoja *ad hoc* podgrupa kao *Pjesme o sužnjima, ratovima i junacima - od davnih dana do NOB-a*.

Takav je postupak sasvim opravdan, budući da se njime bitno ne odstupa od ustaljenih navada u klasifikaciji usmene poezije, a svaki ustupak koji je u tom pogledu učinjen, učinjen je s nekom svrhom: on, naime, redovito smjera na to da mladom čitatelju približi usmeno stvaralaštvo, da mu pruži potpuniji uvid u nj i da ga potakne da mu se ponekad vrati.

Na to je, uostalom, usmjeren i izbor tekstova koji je, po mome mišljenju, primjeren odabran. Očito se pazilo na umjetničku vrijednost i na reprezentativnost, pri čemu nikada nije jedno žrtvovano na uštrb drugoga. Zastupljene su tako pjesme iz različitih krajeva i na raznim narječjima, različitoga nacionalnog porijekla i različite socijalne provenijencije (ruralne i urbane). Pazilo se, također, i na bliskost tematike suvremenome djetetu, koje kroz život prate moderni mediji, ali se ipak nastojalo i da to dijete stekne uvid u tradiciju usmenoga lirskoga stvaralaštva. Nije zanemarena ni razumljivost pjesme, pa je zato svuda gdje se činilo potrebnim tekst opremljen i rječnikom, a pedagoška linija (pogled na svijet što ga pjesma zastupa) provedena je kroz ovaj izbor nenametljivo a ipak očito. Osobito mi se zgodnim potezom čini što je u zbirku uvršteno i nešto od onih pjesama koje su i danas u opticaju među djecom (npr. brojalice), jer se na taj način postiže da mladi čitalac postane svjestan kako je i sam prenosilac, pa i tvorac usmene poezije, a ujedno se kod djece razvija ležeran i intiman odnos prema literaturi, za razliku od tradicionalnoga, uštogljenoga i celomudrenog. Na to se, uostalom, ukratko ukazuje i u predgovoru, gdje se inzistira na povezanosti

usmenih lirskih oblika sa svakodnevnim životom i gdje se nabrajaju i karakteristične situacije u kojima neki od tih lirskih oblika nastaju.

Taj je predgovor, uostalom, takav da se po njemu odmah vidi da ga je pisao folklorist a ne pedagog, što ovdje treba shvatiti kao pohvalu. Nema, naime, u njemu ni ulaganja djeci a ni soljenja pameti, a to je, uvjeren sam, stav koji je danas i pedagoški najefikasniji; danas su i odrasli već dovoljno zreli da razgovaraju s djecom kao sa sebi ravnima. Stanovitu didaktičku funkciju imat će zacijelo i aparat kojim je knjiga opremljena: iz tih pedantno navedenih izvora mladi će čitalac moći razabrati da je bavljenje usmenom književnošću ozbiljna stvar, moći će vidjeti kako se to radi, a moći će valjda i osjetiti da u svemu tome ima i mnogo veselja.

Taj će aparat, uostalom, dobro doći nastavniku, a i svakome stručnom čitaocu koji će također u ovoj knjizi naći ponešto za sebe. Ako ništa drugo, a ono dobar priređivački posao koji valja zapamtiti.

PAVAO PAVLIČIĆ

Što nikad nije bilo... Usmene pripovijetke i predaje, priredila Maja Bošković-Stulli, Dobra knjiga, Lektira za šesti razred osnovne škole, Školska knjiga, Zagreb 1986, 174 str.

Ovakav izbor narodnih priča i predaja može se jedino pozdraviti, ne samo zato što ga je načinio najbolji stručnjak koga za to područje imamo, nego i zato što je knjiga sastavljena tako da su se pri njezinu komponiranju u najvećoj mjeri uzimali u obzir svi oni bitni kriteriji bez kojih se kod ovakvih izdanja ne može: i kriterij namjene i kriterij reprezentativnosti i kriterij kvalitete.

Vodilo se, npr., računa da pričama budu *pokriveni* različiti naši krajevi te da tako bude vidljiva sva različitost stilskih obrazaca, specifičnost tematika, osobitost humora, itd. Pazilo se, nadalje, da priče budu iz različitih razdoblja, kako s obzirom na vrijeme zapisivanja, tako, još više, s obzirom na doba u kojem se radnja zbiva: tako je postala vidljiva i

starost tih produkata usmene književnosti, i njihova bliskost suvremenom životu, i njihovo univerzalno značenje i važenje. Isto se tako nastojalo da bude vidljiva sva tematska, motivska, pa i žanrovska raznolikost usmene proze, cijeli raspon problema kojima se ona bavi, ali i svo bogatstvo pripovijednih postupaka kojima se pri tome služi i oblika koje pri tome zadobiva. Uvedene su u zbirku priče u kojima se javljaju karakteristični junaci (npr. Nasredin Hodža) ili opet tipične skupine (npr. Bračani), pa je tako iz zbirke prilično očito kakvim se likovima usmena priča bavi, a i iz kakvih potreba i s kakvim namjerama nastaju. Nije se, napokon, zanemarila ni smisaona komponenta tih ostvarenja: u njima je vidljiva sva šarolikost i nešabloniziranost pogleda na život i svijet. Vodilo se računa i o tome da su ti tekstovi namijenjeni mladome čitatelju, te se nastojalo izvrstiti takve priče iz kojih će taj čitatelj moći izvući i neku pouku, ali i one koje će ga moći privući svojom specifično književnom zanimljivošću i ljepotom.

Visoko razvijena svijest o žanru kojem knjiga pripada karakterizira i predgovor, te je on pisan vrlo jednostavnim, razumljivim i djeci prihvatljivim načinom, ali se u tekstu ipak kaže sve što je o usmenoj prozi važno znati. Autorica tako, objašnjavajući neke pojave u usmenoj književnosti, uvodi i primjere iz suvremenog života, spominje crtiće i televiziju i na taj način čini svoje izlaganje plastičnijim, ne šteteći pri tome nimalo njegovoj stručnoj razini.

U isto vrijeme, knjiga čuva i stano-vite višenamjenske osobine, pa od nje zacijelo mogu imati koristi i odrasli čitatelji: ne samo da i oni mogu uživati u pričama, nego iz zbirke mogu ponešto i naučiti. Zbirci je, naime, pridodat popis izvora (s imenom zapisivača, te mjestom i vremenom zapisa); djeci to, svakako, neće značiti mnogo, ali će zato značiti odraslima, a i toj istoj djeci kad odrastu: ti podaci daju knjizi dokumentarni, priručnički karakter, a to ne samo da povećava njezinu stručnu upotrebljivost, nego joj daje i ton izvornosti i otkrića, što naše vrijeme veoma voli, te će zato knjiga lako naći čitatelje i izvan školskih klupa. Još bi bolje bilo da u knjizi ima više tekstova zapisanih u najnovije vrijeme i da ima više urbane

tematike; ali na to autorica jedva da je ikako mogla utjecati. Ovu knjigu, dakle, kao uostalom i sve ono što izlazi ispod pera Maje Bošković-Stulli, može recenzent najtoplije preporučiti i našoj stručnoj javnosti.

PAVAO PAVLIČIĆ

Asian Musics in an Asian Perspective, Report of Asian Traditional Performing Arts 1976, ed. by Koizumi Fumio, Tokumaru Yoshihiko i Yamaguchi Osamu, Academia Music Ltd. Tokyo 1984, 375+XVI str.

Kako saznajemo iz predgovora čiji je autor Hidemi Kohn, ova je knjiga i u svome prvom (1976) i drugom, prezentnom izdanju, rezultat *Tjedna azijske tradicijske predstavljačke umjetnosti 1976* (ATPA = *Asian Traditional Performing Arts*). Luksuzni paper-back opremljen fotografijama u boji i crno-bijelom tehnici, preglednim notnim primjerima, izvrsnim crtežima instrumenata i svim "dodacima" po kojima se prepoznaju ozbiljno pripremana (i realizirana) izdanja - glosarij/indeks, bibliografija, transliteracije i prijevodi tekstova pjesama, popisi audiovizualne dokumentacije, vrlo reprezentativno otkriva bit jednog interkulturnog projekta. Tjedan između 27.3. i 8.4.1976. u Tokiju je okupio one koji istražuju predstavljačke umjetnosti, prvenstveno glazbu, s ciljem da uspostave bolje razumijevanje azijske (glazbene) tradicije među samim Azijcima. S ovim ciljem, idejom na umu, glazba je zapravo otvorila ciklus budućih sastanaka s (1976) planiranim temama: budizam i glazba, šamanizam i glazba, ples i glazba, kazalište lutaka i sjena, gongovi u Aziji. Mada nam ovakvi, pismeni rezultati ostalih simpozija ostaju do daljnjeg nepoznati, lako je pretpostaviti jednaku sistematičnu sveobuhvatnost koja u knjizi pred nama započinje navođenjem tima koji je sudjelovao u pripremi projekta - stručnjaci za azijske glazbe, scenski producenti (cijelo je zbivanje koncerte i scenske izvedbe ravnopravno vrednovalo) i voditelji programa filmske dokumentacije - a "završava" autoreferencijalnim primjedbama i sugestijama na sve ostvareno i neostvareno!

Tekstovi objavljeni u ovom impre-